



Claudio Magris

GIOVANNI MONTENARO

Combat sense treva a l'oblit

Un llibre valent en un moment en què predomina el caramel literari. Cerca el gaudi estètic, però defuig la vaselina. És una novel·la de construcció complexa, feta de cops directes a l'estómac, a l'emoció i al cervell. *No és procedent* és la història d'una obsessió d'un home que recull fusells, canons, avions, submarins, tancs, pistoles, carmanyoles... per omplir de vida –i mort– un “Museu total de la Guerra per a l'Adveniment de la Pau i de la Desactivació de la Història”. És un arxivista de la guerra, no perquè el *morbo* dels horrors li apuge l'adrenalina; ans al contrari: és la seua lluita contra l'oblit, l'afany delirant de pretendre el somni de la pau mundial. No és cap casualitat que el lloc siga Trieste. Els avatars de la ciutat reflecteixen la història movedissa d'Europa, una cruïlla de cruïlles, d'interessos canviants i d'identitats.

El relat de la perplexitat de la guerra, que ens duu amunt i avall, és falcat i conduït per dues històries centrals. L'abnegat professor que ho recull tot, i que morí a causa d'un incendi que s'engolí part del patrimoni. I Luisa, una dona de família jueva que s'encarregarà de dur a terme el museu.

La història esta formada per capítols que projecten una ruta de les sales del museu, on es mostren les característiques del material seleccionat. La guia és interrompuda per diverses parades, algunes de lligades a la vida de Luisa i a la seua família, sobretot a l'àvia, Deborah –engolida pel crematori de la Risiera de San Sabba, als afores de Trieste, l'únic camp d'extermini d'Itàlia–, i a Sara, la seua mare, trasbalsada per l'horror viscut i enderiada per ocultar-li'l a la filla.

La implicació del col·leccionista ens arriba a través de Luisa, que compila i mira de traure una mica llum al caos de les notes conservades, i on descobrim que ha desaparegut material que feia referència al personal que participà en la marxa del camp i en la represió de la població.

En la visita virtual al museu s'escolen altres històries. La de l'indi Chamacoco, dut a Praga per un antropòleg per curar-lo d'una malaltia, el qual ens relata la presència nazi a la ciutat. La peripècia del soldat Schimek, executat per negar-se a disparar contra la població polonesa i, finalment, de Luisa de Navarrete, esclava raptada per indis, tornada al cap d'un temps, i processada per la Inquisició i que escapa de la mort per haver-se convertit en una mena de Xahrazad.

Amb aquest relat imponent, Claudio Magris basteix un clam demolidor contra la guerra, que no es limita a Europa, sinó que té una voluntat globalitzadora: enfoca les vies de domini de destrucció dels pobles, ara indis americans, adés esclaus africans. Contemplem l'odi, l'abjecció dels botxins i la seua dèria per esborrar el que han fet. També és un homenatge als resistents que sovint s'emboquen en aventures quixotesques per combatre l'oblit.

És una obra que funciona per sediments, acumulació de dades i històries de tota mena, referències bíbliques i hebraïques, reflexions i digressions, sòlides però a vegades excessives. L'estil golafre integra la dispersió en un discurs subjugador, abrasiu. Estremidor. Els protagonistes saben que la memòria és fum i, per això, volen fer un “museu com un hipertext mòbil en el qual tot circula o desapareix i s'anul·la”, però hi és. Aquest és el combat: no contra l'oblit, sinó contra l'oblit de l'oblit.



No és procedent

CLAUDIO MAGRIS

Tr. Anna Casassas
Edicions de 1984
Barcelona, 20016